

Bryssel 5.9.2024
COM(2024) 394 final

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

**kansallisten kilpailuviranomaisten välitoimia koskevasta oikeudellisesta kehyksestä ja
välitoimien käytöstä**

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

kansallisten kilpailuviranomaisten välitoimia koskevasta oikeudellisesta kehyksestä ja välitoimien käytöstä

1. JOHDANTO: KERTOMUKSEN TAUSTA JA LAAJUUS

EU:n kilpailusäännöissä kielletään kilpailua rajoittavat yritysten väliset sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', 101 artikla) ja määräävässä markkina-asemassa olevien yritysten määräävän markkina-aseman väärinkäyttö (SEUT 102 artikla). Euroopan komissio, jäljempänä '**komissio**', ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset, jäljempänä '**kansalliset kilpailuviranomaiset**', ovat yhdessä EU:n kilpailusääntöjen valvojia neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003¹ 4, 5 ja 10 artiklan nojalla. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 3 artiklassa edellytetään, että kansalliset kilpailuviranomaiset soveltavat EU:n kilpailusääntöjä, jos sopimus tai väärinkäyttö saattaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Komissio ja kansalliset kilpailuviranomaiset tekevät näiden kilpailusääntöjen täytäntöönpanemiseksi yhteistyötä Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa, jäljempänä '**ECN**'.

Välitoimet voivat olla kilpailuviranomaisille tehokas väline sen varmistamisessa, että kilpailu markkinoilla jatkuu tai palautuu tutkinnan ollessa käynnissä. Tällaisilla toimilla pyritään estämään lisävahinkojen aiheutuminen kilpailulle menettelyn ollessa käynnissä. Välitoimilla voidaan esimerkiksi määrätä yritys toimittamaan tietty tuote tai palvelu tai lopettamaan tietty toiminta kilpailunrajoituksia koskevan tutkinnan aikana.

Komission toimivallasta määrätä välitoimenpiteitä kilpailuoikeudellisissa menettelyissä säädetään neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 8 artiklassa seuraavasti.

1. Kiireellisissä tapauksissa, joissa vaarana on aiheuttaa kilpailulle vakavaa ja peruuttamatonta haittaa, komissio voi omasta aloitteestaan tehdä päätöksen välitoimenpiteistä, jos ensi näkemältä on todettavissa, että kyse on rikkomisesta.

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaista päätöstä sovelletaan määrätyn ajanjakson aikana ja sen voimassaoloa voidaan jatkaa sikäli kuin se on tarpeen ja asianmukaista.

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 11. joulukuuta 2018 direktiivin (EU) 2019/1², jäljempänä '**ECN+-direktiivi**', jolla parannetaan kansallisten kilpailuviranomaisten EU:n kilpailunrajoitussääntöjen täytäntöönpanovalmiuksia muun muassa varmistamalla, että niillä on i) riippumattomuuden perustakeet ja resurssit, ii) olennaiset tutkinta-, päätöksenteko- ja

¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta. EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1.

² Euroopan parlamentin ja neuvostondirektiivi (EU) 2019/1, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, EUVL L 11, 14.1.2019, L 3.

sakotusvaltuudet, iii) sakkolievennys- ja sakkovapautusohjelmat (leniency) ja iv) keskinäisen avunannon mekanismit.

ECN+-direktiivin 11 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot antavat kansallisille kilpailuviranomaisilleen valtuudet määrätä välitoimia. Artikkelin sanamuoto esitetään seuraavassa.

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on valtuudet oma-aloitteisesti määrätä päätöksellään yrityksille ja yritysten yhteenliittymille välitoimia, ainakin kiireellisissä tapauksissa, joissa vaarana on aiheuttaa kilpailulle vakavaa ja peruuttamatonta haittaa, jos ensi näkemältä on todettavissa, että kyse on SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta. Tällaisen päätöksen on oltava oikeasuhteinen, ja sitä on sovellettava joko määrätyn ajanjakson ajan, jota voidaan jatkaa sikäli kuin se on tarpeen ja asianmukaista, tai lopullisen päätöksen tekemiseen saakka. Kansallisten kilpailuviranomaisten on ilmoitettava Euroopan kilpailuviranomaisten verkostolle määräämistään välitoimista.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettujen välitoimien lainmukaisuus, oikeasuhteisuus mukaan luettuna, voidaan tutkia nopeutetuissa muutoksenhakumenettelyissä.

ECN+-direktiivin johdanto-osan 38 kappaleessa selvennetään, että välitoimet ovat tärkeä väline sellaisten markkinoiden kehityssuuntauksien välttämiseksi, joita olisi hyvin vaikea muuttaa menettelyn päätteeksi annetulla kansallisen kilpailuviranomaisen päätöksellä. Siinä korostetaan myös jäsenvaltioiden mahdollisuutta säätää, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on laajemmat valtuudet määrätä välitoimia, ja että jäsenvaltioiden olisi luotava tarvittavat edellytykset sen varmistamiseksi, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat hyödyntää välitoimia käytännössä. Jäsenvaltioiden täytyi saattaa ECN+-direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään 4. helmikuuta 2021.

ECN+-direktiiviin liitettyssä lausumassa komissio sitoutui ”arvioimaan, onko mahdollista yksinkertaistaa välitoimien hyväksymistä Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa”, jotta ”kilpailuviranomaiset voisivat tehokkaammin ottaa huomioon kehityksen nopeasti muuttuvilla markkinoilla”.

Analyysin tulokset oli alun perin tarkoitus esittää neuvostolle ja Euroopan parlamentille kahden vuoden kuluessa määräajasta, joka oli asetettu ECN+-direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä, eli 4. helmikuuta 2023 mennessä. Komissio käynnisti kuitenkin kesäkuussa 2022 menettelyn neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 ja komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 arvioimiseksi. Kertomusta lykättiin tämän vuoksi siten, että se voitaisiin esittää yhdessä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 8 artiklassa säädetyn välitoimenpiteiden määräämistä koskevan komission toimivallan arvioinnin tulosten kanssa. Kertomuksen lykkääminen mahdollisti myös kattavamman analyysin, sillä useimmat jäsenvaltiot ovat tällä välin saattaneet ECN+-direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään³.

³ Kaikki jäsenvaltiot Viroa lukuun ottamatta ovat tällä välin saattaneet ECN+-direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tässä kertomuksessa esitetty analyysi kattaa myös Viron, mutta siinä ei vielä oteta

Tässä kertomuksessa keskitytään kansallisten kilpailuviranomaisten välitoimia koskevaan oikeudelliseen kehykseen ja toimien käyttöön. Se perustuu seuraavien seikkojen vertailevaan arviointiin: i) jäsenvaltioiden asiaa koskevat lainsäädäntötekstit, ii) määrälliset tiedot, jotka kansalliset kilpailuviranomaiset ovat toimittaneet osana neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 ja komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 arviointia ja joita on täydennetty osana tätä analyysia sekä iii) kansallisilta kilpailuviranomaisilta tietopyynnöllä kerätty laadullinen palaute⁴.

Tämän kertomuksen alussa esitetään yleiskatsaus seuraavista seikoista: i) sellaisten valtuuksien käyttöönottopäivät, joiden nojalla voidaan määrätä välitoimia EU:n kilpailusääntöjen rikkomisesta eri jäsenvaltioissa, ja ii) näitä valtuuksia koskevat lainsäädäntömuutokset, jotka toteutettiin saattamalla ECN+-direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sen jälkeen kertomuksessa esitetään jäsenvaltioiden lainsäädäntökehysten väliset erot sen aineellisoikeudellisen arvioinnin osalta, jonka vaatimusten on täyttyttävä ennen välitoimien määräämistä, ja näitä toimia koskevien menettelyvaatimusten osalta. Lisäksi siinä analysoidaan, miten kansalliset kilpailuviranomaiset käytännössä käyttävät tätä täytäntöönpanovälinettä, sekä viranomaisten kokemuksia. Kertomuksen lopussa esitetään joitakin alustavia päätelmiä.

2. VALTUUDET MÄÄRÄTÄ VÄLITOIMIA ERI JÄSENVALTIOISSA

Kaikilla ECN:n 27 kansallisella kilpailuviranomaisella on kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla valtuudet määrätä välitoimia EU:n kilpailusääntöjen ja/tai niitä vastaavien säännösten rikkomisesta. Tämä toimivalta on osa kansallisten kilpailuviranomaisten kansalliseen kilpailulainsäädäntöön sisältyvää kilpailunvastaisen valvonnan vakiovälineistöä.

Yleiskatsaus välitoimien määräämisvallan käyttöönotosta

Ennen kuin komission valta määrätä väliaikaisia toimenpiteitä kodifioitiin neuvoston asetuksella (EY) N:o 1/2003⁵, tämä toimivalta oli jo 11 kansallisella kilpailuviranomaisella: Ranska (1986), Kypros (1989), Espanja (1989), Belgia (1991), Suomi (1992), Ruotsi (1993), Kreikka (1995), Malta (1995), Unkari (1997), Liettua (1999) ja Itävalta (2002).

Lisäksi 13 kansallista kilpailuviranomaista sai valtuudet samanaikaisesti neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 antamisen kanssa tai sen jälkeen: Kroatia (2003), Portugali (2003), Tšekki (2004), Latvia (2004), ²Luxemburg (2004), Puola (2004), Saksa (2005), Romania (2005), Italia (2006), Bulgaria (2008), Slovenia (2008), Tanska (2013) ja Viro (2013).

huomioon mahdollisia lainsäädännöllisiä muutoksia, joita oikeuteen määrätä välitoimia on tehty sen jälkeen, kun ECN+-direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

⁴ Komissio lähetti marraskuun 2023 puolivälissä kaikille kansallisille kilpailuviranomaisille epävirallisen tietopyynnön, joka koski välitoimien ottamista käyttöön, niiden oikeusperustaa ja kokemusta välitoimista kunkin viranomaisen jäsenvaltiossa. Kaikki kansalliset kilpailuviranomaiset toimittivat vastauksen tähän pyyntöön.

⁵ Neuvoston asetus N:o 17, annettu 6 päivänä helmikuuta 1962, oli perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL 21.2.1962, s. 204). Siinä ei nimenomaisesti säädetty toimivallasta määrätä väliaikaisia toimenpiteitä, mutta Euroopan yhteisöjen tuomioistuin tunnusti tämän toimivallan (ks. yhteisöjen tuomioistuimen määräys 17.1.1980, Camera Care Ltd v. komissio, asia 792/79 R, EU:C:1980:18, 18 kohta).

Kansalliset kilpailuviranomaiset viittaavat välitoimien määräämistä koskevan toimivallan käytön perusteena yleisesti tarpeeseen puuttua tilanteeseen nopeammin ja säilyttää tilanne tai palauttaa kilpailu kilpailunrajoituksia koskevan tutkimuksen ollessa vireillä. Niillä kansallisilla kilpailuviranomaisilla, jotka saivat tämän toimivallan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 antamisen jälkeen, perusteena oli lisäksi halu yhdenmukaistaa kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovaltuudet komission ja/tai muiden kansallisten kilpailuviranomaisten valtuuksien kanssa.

Kaksi jäsenvaltiota otti välitoimien määräämisvaltuuden käyttöön hiljattain osana ECN+-direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä: Alankomaat (2021) ja Irlanti (2022⁶). Slovakiassa kansallisella kilpailuviranomaisella oli jo aiemmin kansalliseen hallintolakiin perustuva yleisempi toimivalta määrätä välitoimia, mutta valta hyväksyä välitoimia sisällytettiin Slovakian kansalliseen kilpailulainsäädäntöön vasta kun ECN+-direktiivi saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä (vuonna 2021).

ECN+-direktiivin jälkeen tehdyt lainsäädäntömuutokset

Vaikka useimmilla kansallisilla kilpailuviranomaisilla oli valtuudet määrätä välitoimia jo ennen ECN+-direktiiviä, direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä edellytti tiettyjen muutosten tekemistä lainsäädäntöön. Jotkin jäsenvaltiot käyttivät direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä tähtäävää prosessia myös sellaisten muutosten toteuttamiseen, jotka ylittivät ECN+-direktiivin vaatimukset. Useimmilla lainsäädäntömuutoksilla helpotetaan kansallisten kilpailuviranomaisten mahdollisuuksia määrätä välitoimia sen jälkeen, kun ECN+-direktiivi on saatettu osaksi kyseisen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä.

Ranska ja Luxemburg antoivat osana ECN+-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa kansalliselle kilpailuviranomaiselle mahdollisuuden määrätä välitoimia omasta aloitteestaan (viran puolesta), kuten direktiivissä edellytetään. Direktiivin kansallisen täytäntöönpanon seurauksena Liettuan kilpailuviranomainen ei enää tarvitse tuomioistuimen lupaa välitoimien määräämiseen. Saksa otti direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä käyttöön välitoimia koskevan säädöstekstin lievemmän sanamuodon, jossa ei enää vaadita todisteita kilpailulle aiheutuvasta ”korjaamattomasta haitasta”. Vastaavasti Bulgaria ei enää vaadi ”riittävää näyttöä” rikkomisesta, vaan direktiivin mukaisesti riittää toteaminen ”ensi näkemältä”. Ruotsin kilpailuviranomaisella on nyt mahdollisuus määrätä rakenteellisia korjaavia toimenpiteitä välitoimina⁷. Italia otti direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä käyttöön valtuudet uusia välitoimia tai pidentää niiden kestoja, mikä ei aiemmin ollut muodollisesti mahdollista. Portugali otti käyttöön erityisen viittauksen vaatimukseen, jonka mukaan välitoimien määräämisen perustana on

⁶ Laki, jolla Irlannin kilpailuviranomaiselle annettiin tämä uusi toimivalta, hyväksyttiin vuonna 2022, ja se tuli voimaan vuonna 2023.

⁷ Tämä on epäsuora seurausta ECN+-direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä. Ruotsissa toimivalta hyväksyä välitoimia liittyy oikeuteen määrätä korjaustoimenpiteitä. ECN+-direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava määrätä toteuttamaan ”kaikki käyttäytymistä koskevat tai rakenteelliset korjaustoimenpiteet”. Ruotsin kilpailuviranomaisen toimivaltaa määrätä korjaustoimenpiteitä on laajennettu kattamaan myös rakenteelliset korjaustoimenpiteet, mikä on näin ollen laajentanut sen välitoimien määräämiseen liittyvää toimivaltaa.

todettava ensi näkemältä, että EU:n kilpailusääntöjä on rikottu, eikä kansallista kilpailuviranomaista enää vaadita tekemään pääasiassa päätöstä 180 päivän kuluessa välitoimien käyttöönotosta. Suomi pidensi välitoimien enimmäiskeston peräti 12 kuukauteen (ja päätös voidaan uusia)⁸.

Suomen, Luxemburgin ja Slovakian osalta yhdenmukaistaminen ECN+-direktiivin aineellisoikeudellisen arvioinnin kanssa johti siihen, että kansallisten kilpailuviranomaisten kynnys hyväksyä välitoimia on nyt korkeampi kuin aiemmin sovelletun arvioinnin perusteella. Puolassa ECN+-direktiivin vaatimus, jonka mukaan ennen rikkomispäätöksen tekemistä on hyväksyttävä väitetiedoksianto, on lisännyt välitoimien määräämistä koskevaan menettelyyn uuden vaiheen⁹. Kreikka poisti kehitysyhteistyöministerin mahdollisuuden pyytää välitoimia direktiivin kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen yhteydessä ja otti käyttöön 12 kuukauden määräajan välitoimien määräämisestä lukien, jonka kuluessa pääasiassa on tehtävä päätös (voidaan jatkaa kerran 12 kuukaudella).

Muilla jäsenvaltioiden lainsäädäntöön tehdyillä muutoksilla i) selvennettiin sekä suhteellisuusperiaatteen noudattamista koskevaa vaatimusta että direktiivin mukaisten nopeutettujen muutoksenhakujen tarvetta ja ii) otettiin käyttöön velvoite ilmoittaa välitoimien määräämisestä ECN:lle.

3. OIKEUDELLINEN ARVIOINTI JA MENETTELY: YHDENMUKAISTAMINEN ON EDENNYT, MUTTA EROAVAISUUKSIA ON EDELLEEN

ECN+-direktiivillä on jossain määrin yhdenmukaistettu kansallisten kilpailuviranomaisten välitoimien määräämistä koskevaa toimivaltaa. ECN+-direktiivin 11 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot antavat kansallisille kilpailuviranomaisilleen valtuudet määrätä välitoimia oma-aloitteisesti (viran puolesta). Näitä valtuuksia olisi 11 artiklan mukaan sovellettava vähintään tapauksissa, joissa kansallinen kilpailuviranomainen on ensi näkemältä todennut, että kyse on EU:n kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja joissa ”vaarana on aiheuttaa kilpailulle vakavaa ja peruuttamatonta haittaa”. Koska tämä on yhdenmukaistamisen vähimmäisvaatimus, jäsenvaltiot voivat valita vähemmän tiukan aineellisoikeudellisen arvioinnin. Direktiivin mukaan kaikkien välitoimien on myös i) oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia, ii) tilapäisiä ja iii) arvioitavissa nopeutetussa muutoksenhakumenettelyssä. Siinä edellytetään myös, että kaikki kansalliset kilpailuviranomaiset ilmoittavat välitoimien hyväksymisestä ECN:lle.

⁸ Suomen kansallisen kilpailuviranomaisen määräämät välitoimet olivat voimassa vain 90 päivää ennen ECN+-direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

⁹ ECN+-direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa todetaan, että ”jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset hyväksyvät väitetiedoksiannon ennen [rikkomispäätöksen] tekemistä”. Puolassa on käytössä kahdenlaisia muodollisia menettelyjä: alustava menettely (johon menettelyn osapuolet eivät osallistu eikä niillä siten ole oikeutta tutustua asiakirja-aineistoon) ja rikkomusmenettely (jossa menettelyn osapuolilla on oikeus tutustua asiakirja-aineistoon). Käyttöön on otettu vaatimus väitetiedoksiannon hyväksymisestä muodollisen rikkomusmenettelyn aloittamisen yhteydessä. Koska välitoimia voidaan määrätä vasta tällaisen menettelyn aloittamisen jälkeen, 3 artiklan 3 kohdan saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä johti välitoimien määräämisessä ylimääräiseen menettelyvaiheeseen, kun yrityksille on rikkomusmenettelyn aloittamisen yhteydessä toimitettava enemmän tietoja.

Valtuudet käynnistää välitoimien määrääminen

Kaikilla kansallisilla kilpailuviranomaisilla on nyt valtuudet määrätä välitoimia tai panna niitä vireille oma-aloitteisesti (viran puolesta). Ranskan ja Luxemburgin kansallisilla kilpailuviranomaisilla oli ennen ECN+-direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä valtuudet hyväksyä välitoimia vain osapuolen pyynnöstä. Vaikka mikään kansallinen kilpailuviranomainen ei enää tarvitse välitoimien määräämiseen osapuolen pyyntöä, 11 kansallisella kilpailuviranomaisella on myös nimenomaiset valtuudet määrätä välitoimia osapuolten pyynnöstä (Belgia, Bulgaria, Espanja, Italia, Itävalta, Kypros, Luxemburg, Portugali, Ranska, Romania ja Tšekki). Myös muut kansalliset kilpailuviranomaiset ovat kuitenkin ilmaisseet toimivansa käytännössä usein kolmannen osapuolen pyynnöstä. Ainoa ero näyttää olevan se, että näillä kansallisilla kilpailuviranomaisilla ei ole velvollisuutta noudattaa tällaisia pyyntöjä.

Aineellisoikeudellinen arviointi

Kaikkiaan 15 kansallista kilpailuviranomaista on ottanut käyttöön ECN+-direktiivin mukaisen aineellisoikeudellisen arvioinnin. Se on sama kuin arviointi, joka komission täytyy tehdä määrätessään väliaikaisia toimenpiteitä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 8 artiklan nojalla. Niiden on osoitettava, että asia on kiireellinen kilpailulle aiheutuvan vakavan ja peruuttamattoman haitan vuoksi (Alankomaat, Bulgaria, Italia, Irlanti, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Luxemburg, Malta, Romania, Ruotsi, Slovakia, Suomi ja Viro).

Sen sijaan 12 kansallista kilpailuviranomaista käyttää vähemmän tiukkaa oikeudellista arviointia. Puolassa, Portugalissa ja Sloveniassa riittää, että vahinko on ”vaikea korjata”. Tanskassa vahingon on oltava ”vakava”, mutta ilman peruuttamattomuutta koskevaa ehtoa.

Muilta kansallisilta kilpailuviranomaisilta ei välttämättä edellytetä ”peruuttamattoman” haitan osoittamista, vaan perusteeksi riittää myös haitan aiheutuminen muille yrityksille tai yleisemmälle edulle. Esimerkiksi Belgian kilpailuviranomaisen on osoitettava ”vakava, välitön ja vaikeasti korjattava vahinko yrityksille, joiden etuihin rikkominen vaikuttaa” tai ”haitta yleiselle taloudelliselle edulle”. Ranskan kilpailuviranomaisen on osoitettava ”vakava ja välitön haitta yleisesti taloudelle, kyseiselle alalle, kuluttajien eduille tai mahdolliselle kantelun tehneelle yritykselle”. Saksan kilpailuviranomainen voi vedota laajemmin tarpeeseen ”suojella kilpailua” tai ryhtyä toimiin, jos ”toiselle yritykselle aiheutuu välitön vakavan haitan vaara”. Unkarin kilpailuviranomainen voi toteuttaa välitoimia, jos se on tarpeen tehdä ”kiireellisesti asianomaisten osapuolten oikeudellisten tai taloudellisten etujen suojaamiseksi ja jos kilpailun kehittyminen, säilyttäminen tai parantaminen on vaarantunut”. Liettuan kilpailuviranomaisen on osoitettava ”olennainen vahinko tai peruuttamattomat seuraukset yritysten tai yleisön eduille”.

Muiden kansallisten kilpailuviranomaisten osalta arviointi liittyy sen sijaan menettelyn lopputuloksen säilyttämiseen. Tšekin kilpailuviranomainen voi toteuttaa välitoimia, jos se katsoo, että ”osapuolten tilannetta on tarpeen säännellä tilapäisesti tai jos on syytä epäillä, että päätöksen täytäntöönpano voisi vaarantua”. Espanjan kilpailuviranomaisen on osoitettava, että välitoimet ovat tarpeen, jotta varmistetaan ”aikanaan annettavan päätöksen vaikuttavuus”.

Itävallassa välitoimia voidaan toteuttaa haitasta riippumatta, jos rikkominen on todettavissa ensi näkemältä.

Mitä tulee rikkomisen toteamiseen, useimpien kansallisten kilpailuviranomaisten on todettava rikkomisen ensi näkemältä, jotta ne voivat määrätä välitoimia. Ranskan ja Slovenian kansallisessa lainsäädännössä vaatimus näyttää olevan lievempi: välitoimia voidaan hyväksyä kummassakin jäsenvaltiossa, jos voidaan osoittaa, että EU:n kilpailusääntöjen rikkominen on ”todennäköistä”.

Menettelyyn liittyvät vaatimukset

Välitoimien määräämistä koskevat menettelyvaatimukset vaihtelevat kansallisten kilpailuviranomaisten välillä. Tämä johtuu pääasiassa kansallisten täytäntöönpanojärjestelmien eroista, kansallisen kilpailuviranomaisen rakenteesta ja menettelyvaatimuksista, joita ei ole yhdenmukaistettu EU:n tasolla. Esimerkiksi Itävallassa ja Maltalla on käytössä tuomioistuimessa toteutettava täytäntöönpanomenettely, mikä tarkoittaa, että kansallisen hallinnollisen kilpailuviranomaisen on haettava välitoimia kansallisena oikeudellisena kilpailuviranomaisena toimivalta tuomioistuimelta¹⁰. Jäsenvaltiot eroavat toisistaan myös sen suhteen, onko välitoimien määräämisessä noudatettava samoja menettelyjä kuin pääasiaa koskevan päätöksen tekemisessä, vai voiko kansallinen kilpailuviranomainen tiettyjen menettelyllisten erityispiirteiden ansiosta toimia nopeammin.

Välitoimia määrättäessä 16 kansallisella kilpailuviranomaisella on menettelyllisiä erityispiirteitä verrattuna menettelyyn, jolla pääasian päätös tehdään. Useimmat näistä erityispiirteistä liittyvät asianomaisen yrityksen puolustautumisoikeuksien rajoittamiseen tietyltä osin. Italiassa kansallinen kilpailuviranomainen voi poikkeuksellisesti ja äärimmäisen kiireellisissä tapauksissa määrätä välitoimia kuulematta asianomaista yritystä (”inaudita altera parte”)¹¹. Bulgarian kilpailuviranomaisen ei vastaavasti tarvitse ottaa vastaan yrityksen kirjallisia huomautuksia tai järjestää kuulemista, eikä asiakirja-aineistoon ole pääsyä. Ruotsin kilpailuviranomainen totesi myös, että asianomaista yritystä ei ole velvollisuutta kuulla, vaikka käytännössä vuoropuhelua käydään aina, ja että oikeus tutustua asiakirja-aineistoon voidaan evätä.

Suomessa ja Saksassa asianomaisen yrityksen oikeutta tulla kuulluksi voidaan rajoittaa menettelyn kiireellisyyden vuoksi. Saksassa tämä tarkoittaa, että oikeus tulla kuulluksi rajoittuu tavallisesta kirjallisesta menettelystä poiketen suulliseen kuulemiseen. Portugalin kilpailuviranomainen voi lykätä sekä oikeuden tutustua asiakirjoihin että osapuolten kuulemisen tapahtuvaksi vasta välitoimien määräämisen jälkeen. Liettuassa ja Puolassa ei järjestetä kuulemista.

¹⁰ ECN+-direktiivin 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti ”kansallisella oikeudellisella kilpailuviranomaisella” tarkoitetaan oikeusviranomaista, jonka jäsenvaltio on nimennyt suorittamaan jotkin kansallisen kilpailuviranomaisen tehtävät.

¹¹ Toimet ovat väliaikaisia, ja ne voidaan vahvistaa sen jälkeen, kun osapuolille on annettu mahdollisuus vastata väitteisiin.

Muut menettelylliset erityispiirteet liittyvät menettelyn määräaikoihin. Tšekissä päätös kolmannen osapuolen esittämästä välitoimia koskevasta hakemuksesta on tehtävä 10 päivän kuluessa. Romaniassa yrityksellä on 15 päivää aikaa vastata ilmoitukseen kilpailuviranomaisen aikomuksesta määrätä välitoimia, ja kansallisen kilpailuviranomaisen on tämän jälkeen tehtävä päätös 15 päivän kuluessa. Belgiassa kuuleminen on järjestettävä kuukauden kuluessa, ja päätös välitoimista on tehtävä kuukauden kuluessa kuulemisesta¹². Espanjassa tutkintaelimellä on kaksi kuukautta aikaa toimittaa raportti lautakunnalle, kun taas yrityksellä on viisi päivää aikaa esittää kirjalliset huomautuksensa, minkä jälkeen lautakunnalla on kolme kuukautta aikaa tehdä päätös. Maltassa yrityksellä on kahdeksan päivää aikaa toimittaa vastaus kansallisen kilpailuviranomaisen välitoimien määräämistä koskevaan hakemukseen. Tuomioistuimen on tehtävä päätös ”kiireellisesti”, ja se voi järjestää vain yhden kuulemisen.

Muissa jäsenvaltioissa tiettyjä menettelyn osia voidaan lyhentää. Portugalin kilpailuviranomainen voi myöntää osapuolille lyhyemmän määräajan näkemysten esittämiseen (esimerkiksi viisi päivää 30 päivän sijaan). Näin on myös Liettuassa (vähintään seitsemän päivää vähintään 14 päivän sijaan). Tanskassa kuulemisen määräaika on lyhyempi.

Ranskan kilpailuviranomainen noudattaa ohjeellista aikataulua, joka on 90 päivää tutkinnan alusta kuulemiseen. Menettely on myös pääosin suullinen. Osapuolet voivat esittää kirjallisia huomautuksia, mutta tutkintaelin esittää näkemyksensä kuulemisessa vain suullisesti. Tietyissä selkeämissä tapauksissa käsittely voidaan rajoittaa kuulemiseen tai suoraan lautakunnalle esitettyyn pyyntöön hylätä hakemus.

Kreikassa kansallinen kilpailuviranomainen voi antaa välipäätöksen (väliaikaisen määräyksen) kutsuttuaan kyseisen yrityksen kuulemiseen. Päätös on voimassa lopullisen välitoimia koskevan päätöksen tekemiseen asti. Päätöksentekaelimen on päätettävä välitoimista 30 päivän kuluessa. Muuten välipäätös raukeaa automaattisesti.

Seuraava yleiskatsaus kansallisten kilpailuviranomaisten välitoimien määräämiseen liittyvistä valtuuksista perustuu lainsäädäntöteksteihin ja kansallisten kilpailuviranomaisten antamiin selityksiin. Siinä esitetään, millä jäsenvaltioilla on käytössään i) vähemmän tiukka aineellisoikeudellinen arviointi väliaikaisten toimenpiteiden määräämiseksi verrattuna ECN+-direktiivin 11 artiklaan ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 8 artiklaan ja/tai ii) vähemmän tiukat menettelyvaatimukset välitoimien määräämiseksi kuin pääasiaa koskevissa menettelyissä.

¹² Jos suunnitellut välitoimet poikkeavat välitoimia koskevasta pyynnöstä, kuulemisen määräaikaa voidaan pidentää kahdella viikolla, ja päätöksentekoaikaa voidaan lykätä yhteensä kahdeksalla työpäivällä, jotta osapuolet voivat esittää huomautuksensa.

Taulukko 1: Yleiskatsaus välitoimien määräämistä koskevasta aineellisoikeudellisista arvioinneista ja menettelyvaatimuksista

Jäsenvaltio	Vähemmän tiukka aineellisoikeudellinen arviointi	Vähemmän tiukat menettelyvaatimukset
Itävalta	☒	
Belgia	☒	☒
Bulgaria		☒
Kroatia		
Kypros		
Tšekki	☒	☒
Tanska	☒	☒
Viro		
Suomi		☒
Ranska	☒	☒
Saksa	☒	☒
Kreikka		☒
Unkari	☒	
Irlanti		
Italia		☒
Latvia		
Liettua	☒	☒
Luxemburg		
Malta		☒
Alankomaat		
Puola	☒	☒
Portugali	☒	☒
Romania		☒
Slovakia		
Slovenia	☒	
Espanja	☒	☒
Ruotsi		☒

4. VÄLITOIMIEN KÄYTTÖ ECN:ssä

Osana neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 ja komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 arviointia kerättiin tietoja kansallisten kilpailuviranomaisten päätöksistä näiden asetusten voimaantulon välisenä aikana eli toukokuusta 2004 joulukuuhun 2022. Kansalliset kilpailuviranomaiset ovat täydentäneet näitä tietoja, ja niitä on tarkasteltu yhdessä komission

tammikuun 2023 ja kesäkuun 2024 välisenä aikana vastaanottamien välitoimia koskevista päätöksistä tehtyjen ilmoitusten kanssa. Tiedoista käy ilmi, että 1.5.2004 ja 1.6.2024 välisenä aikana 16 kansallista kilpailuviranomaista (Belgia, Espanja, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Slovakia ja Tšekki) teki yhteensä 95 välitoimia koskevaa päätöstä¹³. Niitä ovat muun muassa päätökset välitoimien määräämisestä EU:n kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi ja vastaavien kansallisen kilpailulainsäädännön säännösten rikkomisesta määrättyt välitoimet.

Kolme kansallista kilpailuviranomaista teki yli puolet näistä 95:stä välitoimia koskevasta päätöksestä: Ranskan kilpailuviranomainen teki tänä aikana 20 päätöstä, Belgian kilpailuviranomainen teki 18 päätöstä ja Italian kilpailuviranomainen teki 14 päätöstä. Muista 13:sta välitoimia kyseisellä ajanjaksolla hyväksyneestä kansallisesta kilpailuviranomaisesta kahdeksan määräsi välitoimia useammin kuin kerran: Espanja, Kroatia, Kypros, Kreikka, Malta, Portugali, Puola ja Ruotsi.

Taulukko 2: ECN:ssä 1.5.2004 ja 1.6.2024 välisenä aikana määrättyjen välitoimien määrä

Jäsenvaltio	Välitoimia koskevien päätösten määrä
Ranska	20
Belgia	18
Italia	14
Espanja	8
Kreikka	7
Kypros	6
Ruotsi	6
Puola	5
Kroatia	2
Malta	2
Portugali	2
Itävalta	1
Tšekki	1
Latvia	1
Luxemburg	1
Slovakia	1

¹³ Välitoimien määräämisestä tehtyjen päätösten kokonaismäärä sekä joidenkin taulukkoon 2 sisältyvien jäsenvaltioiden päätösten lukumäärät eroavat neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 ja komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 arviointiin sisältyvistä tiedoista, koska jotkin kansalliset kilpailuviranomaiset ovat täydentäneet tietoja osana tätä analyysiä ja koska huomioon on otettu ylimääräinen ajanjakso (eli 1.1.2023 ja 1.6.2024 välinen aika).

Nämä luvut eivät täysin kuvasta kansallisille kilpailuviranomaisille välitoimista vuosien mittaan kertynyttä kokemusta. Jotkin kansalliset kilpailuviranomaiset määräisivät välitoimia jo ennen toukokuuta 2004¹⁴. Luvut eivät myöskään kuvasta tapauksia, joissa kansalliset kilpailuviranomaiset harkitsivat välitoimia koskevia pyyntöjä, mutta päätyivät hylkäämään ne, tapauksia, joissa ne harkitsivat välitoimia, mutta eivät viime kädessä määränneet niitä osapuolten tarjoamien sitoumusten vuoksi, ja tapauksia, joissa ne ottivat käyttöön välitoimia, jotka kuitenkin kumottiin muutoksenhaussa.

Näitä tietoja vertailtaessa voidaan todeta, että menettelyvaatimukset ovat vähemmän tiukat kuin pääasialla koskevassa menettelyssä yhdeksällä niistä 11:stä kansallisesta kilpailuviranomaisesta, jotka ovat jo tehneet useamman kuin yhden päätöksen välitoimien määräämisestä (Belgia, Espanja, Italia, Kreikka, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi). Tähän liittyy lievempi oikeudellinen arviointi Ranskassa ja Belgiassa, joiden kansalliset viranomaiset ovat tehneet eniten välitoimia koskevia päätöksiä, sekä Espanjassa, Portugalissa ja Puolassa.

Tarkasteltaessa toukokuun 2004 ja kesäkuun 2024 välisenä aikana tehtyjen päätösten määrää vuotta kohden voidaan todeta, että kansalliset kilpailuviranomaiset tekivät vuosittain keskimäärin viisi päätöstä välitoimien määräämisestä. Seuraavasta kaaviosta käy ilmi, että määrä on vaihdellut vuosittain, mutta trendi ei ole kokonaisuutena nouseva tai laskeva.

¹⁴ Esimerkiksi Suomen kilpailuviranomainen teki päätöksen välitoimien määräämisestä vuonna 1993.

Kaavio 1: ECN:n kansallisten kilpailuviranomaisten vuosittain tekemien välitoimipäätösten määrä

5. KOKEMUS VÄLINEESTÄ: HYÖDYLLISYYS JA SOVELTUVAT TAPAUKSET

Kansalliset kilpailuviranomaiset antoivat myös laadullista palautetta välitoimista saamistaan kokemuksista. Suurimmalla osalla vastanneista kansallisista kilpailuviranomaisista oli yleisesti ottaen myönteinen kokemus välitoimista, ja niitä pidettiin hyödyllisenä täytäntöönpanovälineenä¹⁵. Nämä kansalliset kilpailuviranomaiset korostivat seuraavien seikkojen merkitystä: i) kyky välitoimien avulla joko säilyttää markkinoiden rakenne, kunnes pääasiassa tehdään päätös, tai palauttaa kilpailu markkinoille lyhyellä aikavälillä, ii) välitoimien pelotevaikutus ja iii) välitoimien soveltuvuus nopeasti muuttuvilla markkinoilla ilmenevien ongelmien ratkaisemiseen. Kuten yksi kilpailuviranomainen totesi, ”niiden avulla voidaan ehkäistä kilpailulle aiheutuvaa vakavaa ja peruuttamatonta haittaa, joita ei muilla käytettävissä olevilla välineillä voitaisi estää”.

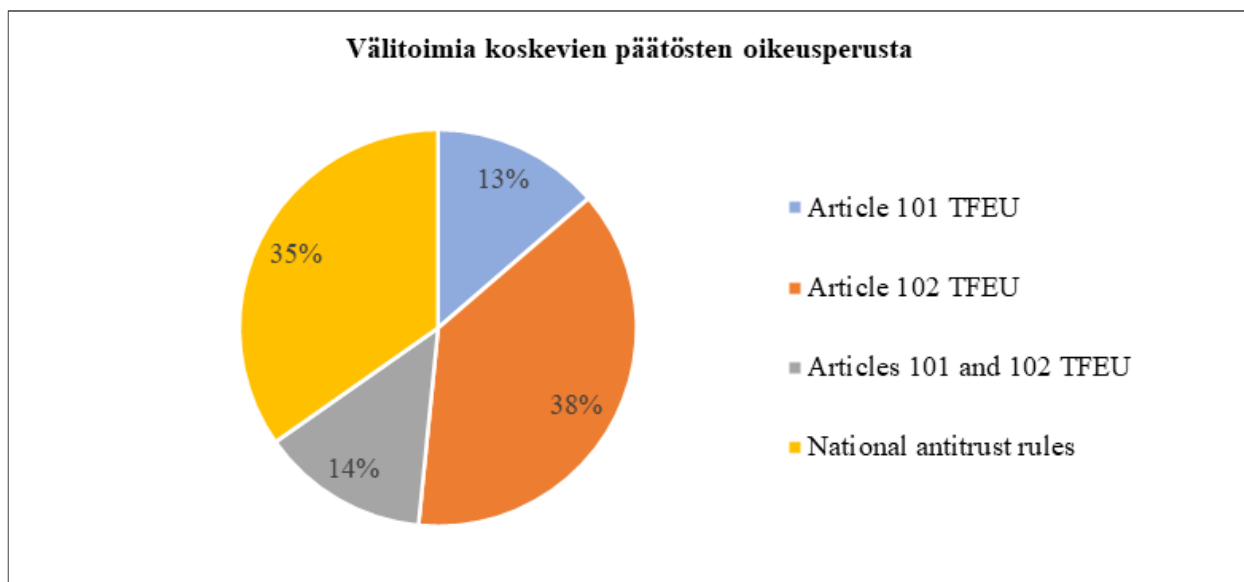
Yksi kansallinen kilpailuviranomainen ei kommentoinut tätä täytäntöönpanovälinettä myönteisesti, vaan mainitsi haasteet, jotka liittyivät siihen, että rikkominen on todettava ensi näkemältä, sekä välitoimien määräämisen kiireellisyysvaatimukseen. Kyseinen kansallinen kilpailuviranomainen etenee mieluummin ripeästi menettelyissä, jotka johtavat päätöksen tekemiseen pääasiassa.

¹⁵ 14 kansallista kilpailuviranomaista vastasi kysymykseen, joka koski niiden yleisiä näkemyksiä välitoimista, ja 13 vastasi pitävänsä niitä hyödyllisinä.

Kansallisilla kilpailuviranomaisilla oli vaihtelevia näkemyksiä¹⁶, kun niiltä kysyttiin välitoimien vaikutuksesta pääasian käsittelyyn (eli siitä, pidentävätkö tai lyhentävätkö välitoimet pääasian käsittelyn kokonaiskestoja tai parantavatko ne mahdollisuuksia päästä sopimukseen asianosaisten tai sitoumuksia tarjoavien osapuolten kanssa). Useimmat kansalliset kilpailuviranomaiset, jotka kaikki ovat tehneet vähintään yhden välitoimia koskevan päätöksen, katsovat, että tämän täytäntöönpanovälineen käyttö voi lyhentää menettelyjen kokonaiskestoja, ja osa menettelyistä voi päättyä siten, että menettelyn osapuolet esittävät todettujen kilpailunrajoitusten ratkaisemiseen tähtääviä sitoumuksia. Jotkin kansalliset kilpailuviranomaiset katsoivat, että välitoimien vaikutus pääasian oikeudenkäynnin keston voi vaihdella ja joko lyhentää tai pidentää sitä seuraavien seikkojen perusteella: i) tapauksen erityisolosuhteet ja ennen kaikkea ii) vahvistaako muutoksenhakutuomioistuin viime kädessä välitoimia koskevan päätöksen.

Monet tapausesimerkit osoittavat, että välitoimet ovat monipuolinen väline, vaikka ne eivät sovellukaan kaikkiin kilpailuoikeudellisiin tutkintoihin. Niistä voi olla hyötyä sekä mahdollisesti kilpailua rajoittavien sopimusten että määräävän markkina-aseman mahdollisen väärinkäytön tutkinnassa. Seuraavasta kaaviosta käy ilmi, että kansallisten kilpailuviranomaisten tekemistä 95 päätöksestä, jotka liittyivät EU:n kilpailusääntöihin, valtaosa liittyi mahdolliseen määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön (SEUT 102 artikla).

Kaavio 2: ECN:ään kuuluvien kansallisten kilpailuviranomaisten välitoimia koskevien päätösten oikeusperusta

Yleisimpiä käytäntöjä, joista välitoimia määrättiin, olivat toimittamisesta kieltäytyminen (määräävässä asemassa oleva yritys kieltäytyy toimittamasta tuotetta tai palvelua toimitusketjun loppupään kilpailijalle) ja kollektiivinen boikotti (kilpailijoiden muodostama ryhmä päättää sulkea pois todellisen tai mahdollisen kilpailijan tai vaikeuttaa sen toimintaa). Kansalliset kilpailuviranomaiset huomauttavat, että välitoimien käyttöön soveltuvat etenkin tapaukset, joissa

¹⁶ Kysymykseen vastasi 9 kansallista kilpailuviranomaista.

haittaskenaario on yksinkertaisempi. Vaikka jotkin kansalliset kilpailuviranomaiset katsovat, että digitaalialan tapaukset voivat soveltua välitoimien käyttöön erityisen hyvin, esimerkit osoittavat, että välitoimia on määrätty monilla eri aloilla televiestinnästä perusteellisuuteen ja lähetystoiminnasta maatalousalaan.

Kansallisten kilpailuviranomaisten määräämät välitoimet vaihtelevat tapauksen olosuhteiden mukaan. Niissä määrätään tyypillisesti keskeyttämään sopimuksen tai sen tiettyjen lausekkeiden täytäntöönpano, aloittamaan (uudelleen) tietyn tuotteen tai palvelun toimittaminen tai muuttamaan ehtoja, joiden mukaisesti tiettyyn palveluun tai resurssiin myönnetään käyttöoikeus.

Jäljempänä esitetyt kolmen tätä välinettä laajemmin käyttäneen kansallisen kilpailuviranomaisen esittämät esimerkit havainnollistavat välitoimien monipuolisuutta.

Googlen velvoittaminen neuvottelemaan korvauksista uutisten julkaisijoiden kanssa

Ranskan kilpailuviranomainen määräsi vuonna 2019 välitoimia, joilla Google velvoitettiin neuvottelemaan uutisten julkaisijoiden kanssa korvauksesta näiden tekijänoikeudella suojatun, valokuvien tai lyhyiden artikkeliotteiden kaltaisen sisällön näyttämisestä¹⁷. Tuolloin oli tulossa voimaan uusi säännös, joka antoi uutisten julkaisijoille oikeuden sallia tai kieltää sisältönsä esittäminen digitaalisilla alustoilla. Googlen tarkoituksena oli yksinkertaisesti lopettaa tällaisen sisällön näyttäminen sivustoillaan, Google Haku mukaan lukien, elleivät uutisten julkaisijat antaisi Googlle lupaa käyttää kyseistä sisältöä maksutta. Ranskan kilpailuviranomainen ryhtyi toimiin saatuaan kantelun uutisten julkaisijoilta, joiden mielestä tämä lähestymistapa saattoi olla Googlen määräävän aseman väärinkäyttöä, sillä Google kieltäytyi neuvottelemasta tällaisen tekijänoikeudella suojatun sisällön käytöstä maksettavasta kohtuullisesta korvauksesta. Ranskan kilpailuviranomainen määräsi sen vuoksi välitoimia, joilla varmistettiin, että Google neuvottelee vilpittömässä mielessä uutisten julkaisijoiden kanssa siihen saakka, että pääasiassa on tehty päätös, ja määräsi Googlle sakon, koska se ei noudattanut kyseisiä toimia. Pääasian käsittely päättyi siihen, että Google ehdotti sitoumuksia, jotka Ranskan kilpailuviranomainen hyväksyi.

Jalkapallo-otteluiden esittämisen salliminen kolmansille lähetystoiminnan harjoittajille

Italian kilpailuviranomainen määräsi vuonna 2023 kahdelle lähetystoiminnan harjoittajalle välitoimia, joilla kiellettiin tietyt niiden väliset sopimuslausekkeet. Kyseillä lausekkeilla pyrittiin varmistamaan, että ainoastaan kyseisillä lähettäjillä, mutta ei millään muulla lähetystoiminnan harjoittajalla, olisi oikeus esittää tiettyjä jalkapallo-otteluita¹⁸. Italian kilpailuviranomainen puuttui asiaan välitoimilla varmistaakseen, että myös muut urheilutapahtumien lähetystoiminnan harjoittajat voisivat neuvotella oikeudestaan esittää kyseisiä jalkapallo-otteluita. Välitoimien ansiosta jalkapallo-otteluita pystyi katsomaan myös muilla kuin näiden kahden lähetystoiminnan harjoittajan kanavilla. Italian kilpailuviranomainen määräsi pääasian tutkimisen jälkeen sakkoja sopimuksen tehneille kahdelle lähettäjälle. Viranomaisen päätös vahvistettiin muutoksenhakuvaiheessa.

¹⁷ Décision 19-MC-01 du 31 janvier 2019.

¹⁸ I857 - ACCORDO TIM-DAZN SERIE A 2021/2024.

Internet-yhteyksien laajakaistamarkkinoiden kilpailun säilyttäminen

Belgian kilpailuviranomainen määräsi vuonna 2023 välitoimia Proximukselle osana mahdollista määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevaa tutkintaa¹⁹. Proximus osti EDPnetin, joka oli yksi sen suorista kilpailijoista kiinteän laajakaistan tukku- ja vähittäismarkkinoilla. Belgian kilpailuviranomainen katsoi, että yrityskauppa voisi vaikuttaa kilpailuun haitallisesti. Se määräsi sen vuoksi Proximukselle välitoimia, joilla varmistettiin sekä EDPnetin toiminnan jatkuvuus että EDPnetin toiminnallinen ja kaupallinen riippumattomuus Proximuksesta pääasian tutkinnan aikana. Proximus päätti lopulta myydä EDPnetin edelleen Belgian televiestintäalan uudelle toimijalle, jolloin Belgian kilpailuviranomainen päätti tutkintansa.

6. PÄÄTELMÄT

Kaikki ECN:n kansalliset kilpailuviranomaiset ovat saaneet valtuudet määrätä välitoimia EU:n kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi.

Vaikka useimmilla kansallisilla kilpailuviranomaisilla oli nämä valtuudet jo ennen ECN+-direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, direktiivi on lisännyt yhdenmukaistamista antamalla kansallisille kilpailuviranomaisille mahdollisuuden i) määrätä välitoimia viran puolesta eli kansallisen kilpailuviranomaisen aloitteesta ilman kolmannen osapuolen etukäteen esittämää pyyntöä, ii) käyttää tällaisten välitoimien perustana rikkomisen toteamista ensi näkemältä ja iii) jatkaa välitoimien voimassaoloa siihen asti, että pääasiaa koskevassa menettelyssä on tehty päätös. Jäsenvaltioiden välillä on edelleen joitakin eroja sekä sovellettavan aineellisoikeudellisen arvioinnin että menettelyvaatimusten osalta.

Välitoimien tosiasiallinen käyttö vaihtelee suuresti kansallisten kilpailuviranomaisten välillä. Useimmilla useamman kuin yhden päätöksen tehneillä kansallisilla kilpailuviranomaisilla on tiettyjä menettelyllisiä erityispiirteitä, joiden ansiosta ne voivat toimia nopeammin kuin pääasiaa koskevissa menettelyissä, toisinaan yhdistettynä vähemmän tiukkaan aineellisoikeudelliseen arviointiin. Näin ollen vaikuttaa siltä, että menettelyjen virtaviivaistaminen ja mahdollisesti välitoimien määräämisessä käytettävä lievämpi aineellisoikeudellinen arviointi johtavat tämän täytäntöönpanovälineen käytön lisääntymiseen.

Toisaalta on myös kansallisia kilpailuviranomaisia, jotka eivät ole tehneet välitoimia koskevia päätöksiä lievemmistä menettelyistä ja aineellisoikeudellisista arvioinneista huolimatta. Näin ollen vaikuttaa siltä, että välitoimien käyttö on kansallisten kilpailuviranomaisten strateginen valinta.

¹⁹ Décision n° ABC-2023-RPR-17 du 21 juin 2023 dans l'affaire n° CONC-RPR-23/0002.